

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket

”shu len, vad händish”

En analys av multietniskt ungdomsspråk i
Alejandro Leiva Wengers novell *Borta i tankar*

Monica Gomér

Specialarbete, 15 hp
Svenska som andraspråk, fördjupningskurs (60-90 hp)
Vårterminen 2008
Handledare: Roger Källström

Sammandrag

Alejandro Leiva Wenger utkom år 2001 med sin kritikerrosade novellsamling *Till vår ära*. Min analys bygger på en av novellerna, *Borta i tankar*. Syftet med min uppsats är att undersöka hur väl språket i novellen överensstämmer med autentiskt multietniskt ungdomsspråk såsom det är beskrivet i forskningslitteraturen. Vid textanalysen har jag sökt efter lexikala och grammatiska avvikelser från standardsvenskan. I ett kapitel beskriver jag det multietniska ungdomsspråket i litteraturen.

Som bakgrund till analysen redogörs för det multietniska ungdomsspråkets specifika kännetecken. Den avvikande ordföljden är det mest signifikativa för omgivningen, men ny forskning ger en mer nyanserad bild av ordföljdsvariationen. Det finns belegg som styrker att ordföljdsvariation är kontextuellt betingat och att den avvikande raka ordföljden används som identitetsmarkör. Vidare är hög frekvens av svordomar och könsord, förenklad syntax och morfologi, genus- och prepositionsavvikelse utmärkande för multietniskt ungdomsspråk. Förutom den allmänna slangen förekommer, i stor utsträckning, ord som nästan bara används av förortsungdomar.

Resultatet visar att språket i novellen till övervägande del överensstämmer med autentiskt multietniskt ungdomsspråk. Förutom ovanstående särdrag innehåller novellen lånord från olika modersmål, engelskan samt talspråk. Den karaktäristiska *ish*-ändelsen återfinns vid ett flertal tillfällen och accentuerar språkets esoteriska funktion. Språkliga särdrag som är typiska för multietniskt ungdomsspråk, men som jag inte har noterat i analysmaterialet, är t.ex. avvikelser i tempus, komparation och pronomen.

Avslutningsvis diskuteras det multietniska ungdomsspråkets roll som identitetsmarkör, sorteringsinstrument samt framtida status.

Nyckelord: multietniskt ungdomsspråk, etnicitet, identitet

Hördd

Oföre i farsta.
Ostäda.
Odiske.
Ovädre.
Sänga obädde.

Otvätte,
Okamme å oraka.
Skjorte oknäfft.
Krägan opåtejen.
Böxen opresse.
Strompen ostoppe.
Skone oborste.
Å ena hängselströppen oi.
(Norman 1976)

Författaren Birger Norman skriver angående dialekt:

”De första dikterna skrev jag närmast som en vila från det vanliga språket. För att roa mig också, naturligtvis. Men jag märkte att jag fingrat på ett instrument, som bar på egna klanger, starkare laddningar och resonanser av ett förbryllande djup. I det ångermanländska språket lyssnar jag till en ursprunglighet. Något som låter mer drastiskt än riksspråket. En realism närmare saken, rörelsen, situationen. Något som är uttrycksfullare än det vanliga. Ord som sluter sig närmare tingen. Ord som står så nära saken, att de tycks vara den. Det som kallas dialekt, är på djupet ett språk.” (Ur boken *Utanikring* 1976)

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
1.1	Syfte	2
1.2	Metod	2
1.3	Presentation av Borta i tankar	2
2.	Multietniskt ungdomsspråk i verkligheten	3
2.1	Allmän slang	3
2.2	Fonologiska kännetecken och genusaspekter	4
2.3	Grammatikalisering	5
2.4	Grammatiska avvikelser	6
2.5	Kodväxling	7
2.6	Svordomar	7
2.7	Könsord	7
2.8	ish-ändelsen	8
2.9	Ordföljdsvariation	8
2.10	Språk som identitetsmarkör	9
2.11	Antispråk	9
3.	Multietniskt ungdomsspråk i litteraturen	10
4.	Resultat	11
4.1.	Lexikala drag	11
4.1.1	Allmän slang	11
4.1.2	Multietniskt ungdomsslang	12
4.1.2.1	Svordomar	12
4.1.2.2	Könsord	13
4.1.2.3	ish-ändelsen	13
4.2	Grammatikalisering	13
4.3	Grammatiska avvikelser	13
4.4	Kodväxling	14
5.	Sammanfattning och slutsats	15
6.	Diskussion	17
7.	Litteraturförteckning	20
	Bilaga	

1. Inledning

Multietniskt ungdomsspråk är inte någon ny företeelse. I alla tider har kommunikationsbehoven mellan människor gjort att nya språkvarieteter uppstått (Kotsinas 2005:183). Den ungdomsvarianten, som talas av vissa ungdomar i förorter till de större städerna, är ett resultat av språkets utveckling och kallas omväxlande för miljonsvenska, blattesvenska, förortsslang, nysvenska och ghettospråk. Regionalt används också rinkebysvenska, albysvenska, (Stockholm), gårdstenska (Göteborg) och rosegårdska (Malmö) (Doggelito & Kotsinas 2004:8f). Eftersom varianten finns i alla storstäders förorter är en mer passande benämning det neutrala *multietniskt ungdomsspråk*, inte det mer vanligt förekommande *rinkebysvenska* (Fraurud & Bijvoet 2004:401f).

Ullabritt Kotsinas, en av de främsta forskarna på området, har skrivit många böcker och artiklar om ungdomsspråk. Hon har ställt det multietniska ungdomsspråket i en bättre dager och givit slangen en akademisk inramning. En bok, *Förortsslang* (Doggelito & Kotsinas 2004), har hon skrivit tillsammans med Dogge Doggelito, Latin Kings frontfigur. Musikstilar som rap, hiphop och reggae har bidragit till att glorifiera förortsslangen och även sprida den till medelklassens etniska svenskar.

Det multietniska ungdomsspråket är främst ett talspråk och har först på senare år uppträtt i traditionell litterär form. Pionjär var Alejandro Leiva Wenger med novellsamlingen *Till vår ära* (2001), där två av novellerna *Elixir* och *Borta i tankar* är skrivna på multietniskt ungdomsspråk. I *Borta i tankar* slits huvudpersonen Felipe mellan lojaliteten med kompisarna i förorten och sin svenska flickvän i innerstadsskolan. *Elixir* handlar om ett gäng invandrarkillar, som, för att förvandlas till ”svennar”, dricker en mystisk brygd. Med blont hår och blåa ögon förbättras skolresultaten anmärkningsvärt. Pojkarna slutar också strula och integreras därigenom i majoritetssamhället. *Elixir* filmatiserades 2004 efter manus av Leiva Wenger och Babak Najafi, som också regisserade.

Jonas Hassen Khemiri debuterade med sin roman *Ett öga rött* (2003). Den såldes i 100 000 exemplar och översattes till flera språk. Romanen belönades med Borås Tidnings Debutantpris, dramatiserades på Angereds teater och blev sedermera film. Författaren anses vara en ordmagiker, och han ironiserar över att vissa tror att han skriver ur okunskap om språket – när det istället är precis tvärtom. Khemiri säger att språk ger makt och att det kan vara en täckmantel. Han har vid flera tillfällen uttalat sig om språket i *Ett öga rött* och menar att boken inte är

skrivna på multietniskt ungdomsspråk utan är en konstruerad variant av det (Branner 2008).

1.1 Syfte

Jag har valt att analysera språket i Alejandro Leiva Wengers novell *Borta i tankar* ur *Till vår ära* (2001). Syftet med min uppsats är att undersöka hur väl Leiva Wengers språk överensstämmer med multietniskt ungdomsspråk såsom det är beskrivet i forskningslitteraturen.

Forskningsfrågorna är:

- Vilka är det mest framträdande lexikala dragen i texten?
- Vilka lexikala avvikelser från standardsvenskan finns i novellen?
- Vilka syntaktiska och grammatiska avvikelser från standardsvenskan finns i texten?
- Hur väl överensstämmer de ovanstående språkdragen i texten med autentiskt multietniskt ungdomsspråk?

1.2 Metod

För att kunna utforska språket i *Borta i tankar* har jag sökt efter lexikala och grammatiska drag i texten som avviker från standardsvenskan i den form man oftast brukar möta dem i litteratur och press.

Som underlag för språkanalysen har jag bl.a. använt mig av Kotsinas (1988, 1998, 2005) och Källström (2003, 2005). Doggelito & Kotsinas (2004) och Ganuza (2008) är exempel på analyser av autentiskt ungdomsspråk som ger mig möjlighet att belysa den fjärde forskningsfrågan.

1.3 Presentation av *Borta i tankar*

Alejandro Leiva Wengers novell *Borta i tankar* i novellsamlingen *Till vår ära* (2001) har samma titel som en av Latin Kings raplåtar (Källström 2005:149). Huvudpersonen i novellen, Felipe, är tvåspråkig, och genomgår en svår identitetskris. Han slits mellan lojaliteten med sina halvkriminella invandrarkompisar i förorten Vårby i Stockholm och sin flickvän Julia, en etnisk svenska i den övre medelklassen. Felipes mor har övertalat honom att välja Riddarfjärdsgymnasiet som alternativ till Skärholmens gymnasium, där invandrarkompisarna går. Modern hoppas att han därmed skall ha större chanser att lyckas med studierna.

Felipe utsätts för sarkasmer och hån över detta förräderi från sina kompisar. Ridolfjärds gymnasiet är beläget i ett utpräglat "svenskområde" och det är här han träffar Julia. Deras kärlekshistoria är bitterljuv och mycket av skeendena relaterade till Julia försiggår troligtvis i Felipes fantasi. Identitetskrisen, som Felipe genomgår, utmynnar i att han sviker Julia. Han slutar också i statusgymnasiet, där han aldrig kände sig riktigt hemma och väljer, efter stor vanda, att återvända till förorten.

Novellens språkliga struktur är komplex i och med att flera händelser beskrivs parallellt. I två avsnitt använder Leiva Wenger dessutom kapitäl och gemena samtidigt, på varannan rad, för att uppnå en stilistisk effekt. Kapiteltexten återger Felipes telefonsamtal med Julia, vilka troligtvis sker i fantasin. Den avvikande raka ordföljden dominerar totalt. Språket ligger nära huvudpersonens själ och blir en identitetsmarkör. I texten med kapitäl finner vi också rikligt med lexikala och grammatiska avvikelser som relateras till multietniskt ungdomsspråk.

Gementexten innehåller även den många drag från multietniskt ungdomsspråk. Här förekommer också standardspråklig ordföljd, citat från hiphoptexter, beskrivningar av tillvaron i förorten och den korta tiden i det fina gymnasiet. Författaren anpassar berättartekniken efter kontext och samtalspartner (Källström 2005).

Leiva Wenger uppger att han föredrar termen *multietniskt ungdomsspråk* framför *rinkebysvenska*. Varken författaren eller huvudpersonen Felipe i novellen bor i Rinkeby, utan båda växte upp i Vårby. Leiva Wenger uppger att *Borta i tankar* till största delen handlar om sociala barriärer, klass- och statusmässiga. Han menar att språket är centralt i skapandet av identiteter och gemenskaper. Författaren vill ställa läsarna inför ett språk de inte tidigare sett i litteraturen. Med andra ord vill han, med novellens stil och språk, utesluta läsaren så som språk kan göra i verkliga livet. Leiva Wenger säger att "språket är ett instrument för inne- och uteslutning, en klass- och statusmarkör" (Leiva Wenger 2008, personligt mail).

2. Multietniskt ungdomsspråk i verkligheten

2.1 Allmän slang

Att ta in nya ord i sitt språk har varit typiskt för ungdomar i alla tider. Multietniskt ungdomsspråk innehåller inslag av allmän, mera spridd

slang. En del slangord blir med tiden en sorts dialektord. För att ord skall betraktas som slang måste de bryta mot standardspråkets konventioner och chockera, vilket det multietniska ungdomsspråket gör. Kännetecknande för slang är att den inte tidigare använts så ofta i skrivet språk. Det är vanligt förekommande att slangord sprids ”uppåt” och att några ord och uttryck till slut blir etablerade (Doggelito & Kotsinas 2004:9–12, 24). Ord som från början allmänt betraktades som slang får efterhand en legitim status och kan t.o.m. förekomma i skriftspråket (Kotsinas 1998: 59,66). *Keff* (arab. = 'dålig') och *guzz* (turk. *kız* = 'flicka') finns nu i SAOL. Romani har bidragit med många slangord och en del av dessa har blivit så etablerade att många inte längre uppfattar dem som slang, exempelvis *tjej*, *gola* (= skvallra) (Doggelito & Kotsinas 2004:10, 12). Riksspråket släpper in de slangord som behövs, d.v.s. nya ord som betecknar något som det saknas lämpliga synonymer för (Andersson 1985:171).

Slang är inget eget språk och skall därför inte benämnas slangspråk utan den består huvudsakligen av ett antal ord som inte hör till standardsvenskan. Slangen är gemensam och innebär ett ständigt nyskapande i språket. Slangord är korta, uttrycksfulla och behandlar ämnen som berör. I slangen finns vanligen många ord som signalerar värdering. Ofta dominerar de negativt laddade orden. Det tycks som om vi har större behov av att uttrycka ogillande. Många slangord refererar till sex, stöld, slagsmål och alkohol (Doggelito & Kotsinas 2004:15).

2.2 Fonologiska kännetecken och genusaspekter

Det multietniska ungdomsspråket karaktäriseras av en speciell fonologi. Lexikala enheter är hämtade från många olika språk. Arabiska, turkiska, latinamerikansk spanska, slaviska språk och grekiska är de mest framträdande språken som bidragit med ord till ungdomsvarianten. Talet upplevs som stöttigt, stackato-betonat och med monoton prosodi. Skillnaden mellan lång och kort stavelse är reducerad, eftersom ordgränserna markeras tydligt. Reduktioner och assimilationer i ungdomars språk beror främst på att ungdomar talar snabbare än vuxna. Infödda svenskar uppfattar ofta förortsslangen som enhetlig invandrarsvenska med brytning (Fraurud & Bijvoet: 2004:406).

Det allmänna intrycket från omgivningen är att talarna ”bryter”, men i sitt gemensamma kamratspråk låter de lika oavsett förstaspråk. Talarna gör samma avvikelser från standardsvenska, vilket de inte skulle göra om de bröt på sina respektive modersmål. Det multietniska ungdomsspråket har drag av den lokala dialekten. Följaktligen kan man

t.ex. i Göteborg spåra göteborgska drag i varieteten (Doggelito & Kotsinas 2004:10).

Det mest utpräglade multietniska ungdomsspråket talas av högstadieelever med invandrarbakgrund och då mest pojkar, som är mer lättpåverkade än flickor (Fraurud & Bijvoet 2004:394, 402–404). Kamrater är den viktigaste förebilden. Deras påverkan är utslagsgivande för språkutvecklingen (Börestam & Huss 2001:89–91). Det informella språket blandat med dialekt, slang och svordomar har en slags prestige och visar tillhörighet. Språkbruket visar vilken slags människa jag är (Andersson 1985:75, 113).

2.3 Grammatikalisering

Ett vanligt fenomen i alla språk är grammatikalisering, vilket bl.a. innebär att ord förändrar betydelse och användningsområde. Grammatikalisering berikar språket semantiskt och är en fortskridande process. Ur lexikala innehållsord utvecklas grammatiska morfem som funktionsord och affix (Hammarberg 2004:43f). Första steget i en grammatikaliseringsprocess är att ordets betydelse uttunnas, det konkreta innehållet ändras och får en mer abstrakt användning. Ordet blir frekventare och får flera funktioner. Det blir också kortare i och med att den fonologiska formen reduceras. Verbet *komma* är ett exempel på denna process. Från början betyder verbet 'anlända', men det har med tiden fått en mer abstrakt användning med futurumbetydelse i *kommer att* (liksom engelska *be going to*), där verbet har ändrats från huvudverb till hjälpverb och med en 'börja'-betydelse i uttryck som *komma igång* och *komma att tänka på* (Kotsinas 1998: 98ff). En ytterligare grammatikaliseringsprocess visar den allt vanligare utelämningen av *att* som infinitivmärke tillsammans med *kommer*. Eftersom denna företeelse tenderar att bli vanlig också i tal- och skriftspråket, kommer säkerligen infinitivmärket *att* med att tiden *att* försvinna. Av denna anledning kan vi inte kategorisera denna företeelse som något typiskt för multietniskt ungdomsspråk (Kotsinas 1998:99).

De initiala stadierna i grammatikaliseringsprocessen liknar dem som uppträder i ungdomsvariantens samtalspartiklar. Från att ha varit substantiv, verb eller adjektiv blir ordet ett funktionsord, exempelvis ordet *typ*, som i viss användning kan kategoriseras till ordklassen adverb. Ord och uttryck som t. ex *typ* slits lätt ut, eftersom de är frekventa och ersätts med nya mer expressiva uttryck.

I multietniskt ungdomsspråk används *sån* i attributiv ställning, exempelvis som ersättning för den obestämda artikeln och för

standardsvenskans *sån där* (t.ex. *det är sån film, såna fem kakor, sån värsta brunkräm*). *Sån* används utpekande i högre grad än i standardsvenskan (t.ex. *samma sån låt, det var sån man*). Detta är en tydlig grammatikalisering och kanske kommer standardsvenskan med tiden att begåvas med en ny artikel (Ekberg 2006:65ff).

2.4 Grammatiska avvikelser

Syntax och morfologi kan vara avvikande i multietniskt ungdomsspråk vid val av genus och prepositioner och vid kongruens, där även direkta misstag begås. Genusavvikelse är för övrigt också vanligt i inläraarsvenska (Stroud 2004:340). Prepositionerna *på* och *i* och utrumgenus överanvänds i det multietniska ungdomsspråket. Även hos infödda svenskar tenderar prepositionen *på* att breda ut sig på andra prepositioners bekostnad (Kotsinas 1998: 147f).

Omvänd ordföljd efter fundament som inte är subjekt lärs in sent och är en vanlig inläraarsavvikelse, eftersom detta saknas i många språk. Den avvikande raka ordföljden är även ett utmärkande drag i multietniskt ungdomsspråk och den avvikelse som är mest iögonfallande för omgivningen (Ganuza 2008:141). Ganuza (2008) visar i sin doktorsavhandling även på överraskande rön angående ordföljdsbruk bland ungdomar i multietniska miljöer. Hennes resultat i fråga om ordföljd tas upp i avsnitt 2.9.

Andra karaktäristiska drag för multietniskt ungdomsspråk som Ganuza (2008) nämner i sin studie, förutom den avvikande ordföljden, är följande:

Utelämnande av subjekt:	<i>för att tittar på henne</i>
Utelämnande av artiklar:	<i>jag måste hitta svenskalärare</i>
Avvikande preposition:	<i>Hon började gå i den där disco</i>
Avvikande kongruens:	<i>den där arbete</i>
Företrädesvis utrumgenus:	<i>den där disco</i>
Ickeidiomatiska uttryck:	<i>många i klassen ska skolka bort för är ont om tid</i>

Ganuza påpekar att det är svårt att avgöra om ovanstående avvikelser är inläraarsfel eller kännetecken på multietniskt ungdomsspråk. Hon hävdar vidare att ungdomarna, förutom att solidarisera sig med sin multietniska omgivning, även väljer att distansera sig från standardsvenskan och allt vad den representerar (Ganuza 2008:148ff).

2.5 Kodväxling

Många tvåspråkiga talare växlar mellan två eller flera koder. Genom att övergå till ett annat språk efter kontext och samtalspartner, d.v.s. kodväxla, markerar de solidaritet och samhörighet. Att kodväxla, eller att avstå från att växla språk efter omgivningens förväntningar, kan å andra sidan markera ifrågasättande och protest. Även inom ett och samma samtal kan ungdomarna skifta kod (Kotsinas 1998:155). Många ungdomar i förorterna har denna förmåga att efter situation växla mellan standardsvenska och sitt multietniska ungdomsspråk, antingen för att solidarisera sig med sina kamrater eller markera tillhörighet med det svenska majoritetssamhället. Att kunna kodväxla tyder på god behärskning av båda språken och hög språklig kompetens, i synnerhet om företeelsen sker inne i meningar (Fraurud & Bijvoet 2001:412).

2.6 Svordomar

Att svordomar uttrycks i mycket hårdare ordalag än i standardsvenskan är enligt Doggelito & Kotsinas (2004) utmärkande för det multietniska ungdomsspråket och behöver inte betyda att man skall ta dem bokstavligen. I många andra språk är kraftuttryck som *Jag ska döda dig. Jag svär på min mammas grav* vanligt förekommande (Kotsinas 1998:51). Att nämna någons mor eller syster i svordomar är dock mycket kränkande. Det räcker att endast säga *din mamma* (egentligen en förkortning av *jag knullar din mamma*) för att ge det starka eftertryck man avser. Dessa svordomar och kraftuttryck är dock lån och inte interferens från modersmålen. Uttrycken används nämligen informellt av talare med olika modersmål, även etniskt svenska ungdomar (Doggelito & Kotsinas 2004:17).

2.7 Könsord

I standardsvenskan är vi inte vana vid svordomar innehållande könsord och därför blir reaktionerna på dessa invektiv starkare än vid svordomar med exempelvis religiös anknytning. Könsord skall, liksom andra expressiva uttryck i multietniskt ungdomsspråk, inte tolkas bokstavligen. Det engelska ordet *fuck* har samma innebörd som *knulla*, men reaktionen är inte så stark som fallet är med de många ord med könsordskaraktär som förekommer i det multietniska ungdomsspråket.

Fitta och *hora* används i ungdomsspråk till både män och kvinnor (Doggelito & Kotsinas 2004:17). Att tilltala någon *hora* kan vara

synonymt med kompis. Detta åskådliggör hur nyanserna i språket förändrats (Andersson 1985: 81ff).

2.8 ish-ändelse

Enligt Arnstad (2008) åstadkommer det multietniska ungdomsspråkets suffix –ish att orden blir svårbegripliga för utomstående. Suffixet –ish förekommer särskilt i ord inom tabuområden som droger, stöld och sex. Intressant att notera är att ordklassen förblir oförändrad när –ish läggs till. Det ligger nära till hands att tro att ish-ändelsen härstammar från engelskans adjektivändelse (foolish, reddish), men ändelsen är specifik för multietniskt ungdomsspråk och inget lån (Arnstad 2008). Exempel på ord avledda med ish-ändelsen är kranish ('langare'), plankish ('planka' = 'åka gratis'), haffish ('haffa').

2.9 Ordföljdsvariation

Ganuzas (2008) analyserar i sin doktorsavhandling ordföljdsvariationen bland ungdomar i några flerspråkiga förorter. Studien fokuserar på hur ungdomar i dessa miljöer varierar användningen av rak respektive omvänd ordföljd i huvudsatser som inleds med ett icke-subjekt. En avvikelse som sägs vara karakteristisk för invandrarungdomar i mångkulturella områden är rak ordföljd när det förväntas inversion. Studien visar bl.a. hur användningen av ordföljd påverkas av olika demografiska, lingvistiska och sociopragmatiska faktorer (se även 2.4).

I Ganuzas undersökning är inte någon direkt koppling mellan bruk av rak ordföljd och andraspråkstillägnande belagd, troligen därför att alla deltagarna hade god färdighet i svenska. Det visar sig att avvikande rak ordföljd används företrädesvis i samtal mellan kamrater och likasinnade. I samtal med vuxna anpassas talet och ungdomarna använder här oftare standardspråkets omvända ordföljd. Resultatet av studien visar att vissa ungdomar använder icke-inversion företrädesvis som en identitetsmarkör för att solidarisera sig med sin mångkulturella omgivning, men också som en protest mot det offentliga språket.

Lek med lingvistiska stereotyper är också signifikativt för multietniskt ungdomsspråk. Detta kommer till synes i synnerhet hos en av Ganuzas informanter. Denne avviker från sina kamrater genom att företrädesvis använda avvikande ordföljd i samtliga talade kontexter. I gruppkonversation med två andra informanter, också med invandrarbakgrund, använder denne 89.5% icke-inversion, vilket skall jämföras med gruppens 79.2%. Anmärkningsvärt är att informanten inte anpassar sitt språkbruk efter kontext, vilket är fallet med övriga. Han

behärskar mycket väl standardsvenskan vid skriftliga tester. Vid talspråk överdriver han sitt bruk av icke-inversion, sannolikt både för att provocera och för att markera solidaritet (2008:114ff).

Ganuza skriver att hon blev förvånad över att finna så lite variation i resultatet. Endast 4.6% av de muntliga påståendena och 1.9% av de skrivna hade avvikande rak ordföljd i meningar som inte börjar med subjekt (Ganuza 2008:140). Hon tror att fördomar och förväntan angående ordföljdsbruk påverkar omgivningens uppfattning om det avvikande. Ganuza påpekar att hon efter genomförandet av sin studie tvivlar på i hur hög grad bruket av avvikande ordföljd är karakteristiskt för multietniskt ungdomsspråk.

Ganuzas slutsats är att ungdomarna producerar mindre ordföljdsvariation än förväntat och att användningen av avvikande rak ordföljd främst är tecken på solidaritet och samhörighetskänsla (Ganuza 2008: 140ff).

2.10 Språk som identitetsmarkör

I invandrarrika områden med människor av olika ursprung, religioner, kultur och modersmål är språket en enande faktor och betydelsefull identitetsmarkör. Ingen grupp framstår som mer betydelsefull än någon annan (Doggelito & Kotsinas 2004:22).

Språket kan användas som medel för att sätta sig i respekt hos andra ungdomsgrupper. Det multietniska ungdomsspråket talas även av infödda svenskar för att visa grupp tillhörighet. Språket avgränsar en grupp såväl inåt som utåt. Man markerar distans till andra ungdomsgrupper, men främst solidaritet med den egna gruppen och förorten. Attityden till standardsvenskan skiftar bland invandrarungdomarna. Vissa ger den hög status, men att tala en alltför standardspråklig svenska kan inom gruppen uppfattas som att man är en svikare, en s. k. ”låtsas-svenne” (Fraurud & Bijvoet 2004:404).

2.11 Antispråk

Att inte få sitt språk erkänt är att inte bli erkänd själv. Med språk kan man utestänga och splittra eller skapa gemenskap och samhörighet. Uttalet är ”ett språkligt visitkort” (Tingbjörn 1994:8). Det multietniska ungdomsspråket kan ses som ett antispråk mot det etablerade majoritetssamhället, auktoriteter och den äldre generationen. Antispråk och standardspråk är varandras motpoler. Här föreligger en dubbel stigmatisering: det multietniska ungdomsspråket uppfattas negativt av

majoritetssamhället, medan användning av standardsvenskan är illojalt mot gruppen (Fraurud & Bijvoet 2004:394, 403). Leiva Wenger anser att det multietniska ungdomsspråket är en protest mot segregationen (Leiva Wenger 2008, personligt mail).

3. Multietniskt ungdomsspråk i litteraturen

Göransson (2004) undersöker ordval och syntaktiska avvikelser i *Ett öga rött*. Resultatet visar att språket i romanen till stora delar liknar multietniskt ungdomsspråk. Frekventa avvikelser är avvikande ordföljd, avsaknad av bisatsinledande *att*, utelämnande artikel, bristande kongruens och avvikande val av preposition. Utmärkande för Khemiris språk är hans speciella, ofta humoristiska lekfullhet med ord och uttryck, vilket Göransson kallar *khemiriska*. Göranssons slutsats är att författaren använder multietniskt ungdomsspråk för att gestalta huvudpersonens identitet (Göransson 2004:32).

Andersson undersöker språket i Leiva Wengers noveller *Elixir* och *Zaqwertyuop*. De tydligaste skillnaderna är de många fall av avvikande grammatik och ofta felaktig ortografi i *Elixir*, som är skriven på en svenska som i hög grad avviker från det standardsvenska skriftspråket. *Zaqwertyuop*, däremot, uppvisar en större komplexitet i språket och betecknas av Andersson som standardsvenska. För att undersöka autenticiteten i *Elixir* jämför Andersson sin analys med en studie av uppsatser skrivna av elever i nionde klass, där hälften följer kursplanen för svenska som andraspråk. Resultatet visar att språket i novellen till stor del liknar andraspråkselevernas texter, bl.a. längden på ord, meningar och makrosyntagmer. Ordvariation, ordklassfördelning, stav- och skrivfel är också likartade. Vad gäller direkt anföring och textbindning är resultatet inte lika entydigt. Slutsatsen är dock uppenbar. Leiva Wengers gestaltning av berättarjaget i *Elixir*, en tonåring med utländsk bakgrund, är genuin (Andersson 2005).

Källström (2003) har undersökt språket i Leiva Wengers noveller *Borta i tankar* och *Elixir*. Språket har flera lexikala och grammatiska drag från de mångkulturella förörternas ungdomsspråk. Språket i *Elixir* varierar med situation och person. I novellen finns också inslag av talspråk och mindre rumsrena ordval. Leiva Wenger skapar genom sitt språk en illusion av berättarjaget som en pojke, troligtvis i årskurs 9, med svenska som andraspråk. De ortografiska avvikelserna är många. Stavfelen ger ett autentiskt intryck. På det syntaktiska området märks avvikelser som är särskilt vanliga bland ungdomar, t.ex. *han* i stället för

honom och användning av *plus* som konjunktion. Av de syntaktiska avvikelser, som är typiska för andraspråksinlärare, märks avvikande prepositionsbruk, rak ordföljd efter fundament och utelämnningar av subjunktion. I *Elixir* förekommer en blandning av avvikande drag som är typiska för inlärare, allmänt talspråk och andra språkdrag, som kan kategoriseras som ungdomligt språkbruk. Källström (2005) menar att Leiva Wenger skapar ett trovärdigt intryck genom att variera språket i *Borta i tankar*. För att markera sin identitet överdriver Felipe, huvudpersonen i novellen, sitt bruk av multietniskt ungdomsspråk. Språket i novellen *Borta i tankar* skiljer sig på många sätt från det i *Elixir*. Berättartekniken är komplicerad. Det finns inga ortografiska avvikelser och flera av de inlärarspråkliga dragen saknas. Utmärkande för språket är att det speglar ett ungdomligt talspråk, vilket kan förstås som ett uttryck för ungdomarnas komplexa identitet. Flera ord och uttryck som inte förekommer i standardsvenskan återfinns i novellen. Verbändelsen *-ish* påträffas på flera ställen. Syntaktiska avvikelser som förekommer i texten är att funktionsord som adverb, prepositioner, personliga pronomen, infinitivmärke, subjunktioner, konjunktioner, kopulaverb och artiklar saknas på flera ställen. Rak och omvänd ordföljd används omväxlande, i första hand som identitetsmarkör. Till antalet dominerar standardspråkets ordföljd i båda novellerna. Leiva Wenger växlar språkstil efter kontext. Genom variationen skapas ett autentiskt och trovärdigt intryck (Källström 2003).

4. Resultat

Nedan följer en analys av de språkligt avvikande dragen i Leiva Wengers novell. För att tydliggöra resultatet redovisas det i tabellform. En fullständig förteckning över avvikelserna från standardspråket återfinns i bilagan.

4.1 Lexikala drag

4.1.1 Allmän slang

I novellen återfinns förstärkningsord i form av de två expressiva adjektiven *fet/fett* och *värsta*, vilka kategoriseras som "vanlig" ungdomsslang (Kotsinas 1998:VII). Noterbart är att dessa ord används både attributivt (*värsta* knasarna, *fet* flax), adverbialt (*värsta* söt) och i konstruktionen *fett med* (*fett med* shunar).

Tabell 1. Förstärkningsord

Förstärkningsord	Antal:	Exempel:
<i>fet/fett</i>	14	Din brorsa snackar <i>fett med skit</i>
<i>Värsta</i>	6	Hon var <i>värsta</i> söt

Ytterligare ord i analysmaterialet som kan kategoriseras som ungdomsslang är enligt Doggelito & Kotsinas (2004):

- *bajsa, pissa* och *skita* i överförd och nedsättande betydelse, t.ex. *piss, jag pissar på reglerna, jag bajsar på er, skit i det, du sket på dig,*
- *fetröv, bög, bögjävel, arslet, knäckarna, dissad*
- *ciggen, ciggpaketet, brud, farsa,*
- *garva, balla ur, kolla, ...höjer till max*

Vidare förekommer i texten ord av vanlig talspråkskaraktär, t.ex. *den/det hära, den/det dära, dom, såna, medans, nån/nåt, polare, plugget* samt *typ*. Det sistnämnda är exempel på grammatikalisering (se avsnitt 2.3).

4.1.2 Multietnisk ungdomsslang

I novellen används 36 ord som återfinns i Doggelitos och Kotsinas *Förortsslang* (2004). De mest frekventa orden återges i nedanstående tabell. Betydelsen anges efter Doggelito & Kotsinas (2004).

Tabell 2. Multietnisk ungdomsslang

Multietnisk ungdomsslang	Antal:	Betydelse:
<i>len</i>	23	hörru
<i>ey</i>	10	hörru
<i>shu/shuno/shonne</i>	8	kille
<i>keff</i>	4	dålig
<i>abou</i>	4	herregud! wow!

4.1.2.1 Svordomar

Uttryck för svordomar innehållande *mamma* återfinns vid sex tillfällen i analysmaterialet, t.ex. *Mammas död du är* (s.17).

4.1.2.2 Könsord

Könsord förekommer vid 32 tillfällen i novellen. De vanligast förekommande orden redovisas i nedanstående tabell.

Tabell 3. Könsord

Könsord	Antal:	Exempel:
<i>hora</i>	14	när blev ni såna <i>horor</i> , era <i>horor</i> ?
<i>fitta</i>	7	den som <i>fittar</i> sig är ute
<i>kuk</i>	5	sug min <i>kuk</i>

4.1.2.3 ish-ändelsen

I novellen förekommer suffixet *-ish* vid sju tillfällen, t.ex. *Är du rädd Fällan? Om du är så kan du bangish nu* (= 'dra dig ur') (s.12).

4.2 Grammatikalisering

I analysmaterialet återfinns tre ord, som tycks ha påbörjat en grammatikaliseringsprocess: *fan* används ofta som frågande pronomenen, *plus* som konjunktion och *typ* som adverb. Även den mycket vanliga utelämningen av infinitivmärke skulle kunna ses som ett tecken på grammatikalisering (se 2.3).

Tabell 4. Grammatikalisering

Grammatikalisering	Antal:	Exempel:
Utelämnat infinitivmärke:	12	<i>Låt bli [-] titta</i>
Fan som frågande pronomen:	6	<i>Fan</i> ljuger du för
Plus som konjunktion:	5	<i>Plus</i> jag var sur på dig
Typ som adverb	4	dom blir <i>typ</i> tvungna

4.3 Grammatiska avvikelser

I novellen dominerar avvikande rak ordföljd i huvudsats efter fundament som inte är subjekt (56 gånger) varav två i frågor (*Varför du gjorde det?* (s.20) samt *Varför du var så?* (s.21). Korrekt omvänd ordföljd i huvudsats efter fundament som inte är subjekt återfinns vid 49 tillfällen.

Nedan följer en sammanställning av grammatiska avvikelser i analysmaterialet:

Tabell 5. Grammatiska avvikelser

Grammatiska avvikelser	Antal:	Exempel:
Avvikande ordföljd i huvudsats	56	<i>ibland han såg dom komma</i>
Utelämnat objekt/predikativ	19	<i>ibland alla är [-]</i>
Utelämnad preposition/partikel	13	<i>Han letade [-] fickorna, försökte se allvarlig [-]</i>
Utelämnat verb	9	<i>vad i helvete har du [-].</i>
Utelämnat subjunktion: <i>att</i>	5	<i>jag vet nu [-] alla är</i>
Avvikande genus	5	Det är <i>ingen</i> svensk namn
Huvudsatsordföljd i bisats	4	Hon ville gå nånstans <i>där det fanns inte folk</i>
Ej avslutade meningar	3	<i>Hur länge kommer vi att vänta på att regnet?</i>
Utelämnad konjunktion (<i>och</i>)	2	<i>hon står [-] tittar på oss</i>
Avvikande adverb	1	Felipe undrar <i>hur</i> hans kinder inte spricker
Avvikande pronomen	1	<i>många</i> folk

I novellen har jag inte funnit exempel på överanvändning av *på* och *i*, vilket, enligt Kotsinas, är karakteristiskt för multietniskt ungdomsspråk. Inte heller har jag påträffat några ortografiska avvikelser i analysmaterialet.

4.4 Kodväxling

Kodväxling illustreras i novellen av att författaren använder omväxlande standardsvenska och multietniskt ungdomsspråk efter kontext. En jämförbar effekt skapas genom att Leiva Wenger omväxlande använder kapitåler och gemena i två avsnitt i novellen. I kapitalavsnitten beskrivs Felipe i jagform och det är här vi uteslutande finner den avvikande ordföljden. Huvudpersonen omnämns också omväxlande vid förnamn (*Felipe*), smeknamn (*Fällan*), personligt pronomen (*han, jag*). Den stilistiska effekten illustreras av följande utdrag:

OKEJ JULIA, OKEJ, JAG VET DET VAR TÖNTIGT MEN VI
extraordinära grabben från Södermalm, ha ha ha, deras blickar, dom
 TYCKTE OM TÖNTIGA GREJER FÖR DÅ FOLK BALLADE UR
 tittade, ny skjorta va, har du blivit snobb nu, Fällan är fin nu,
 OCH DET VAR DET VI GILLADE DU VET. MEN FÖR DET
 Fällan skäms för oss och snigeln blev tyngre och tyngre och tyngre och
 MESTA VI SATT HEMMA HOS NICO OCH RÖKTE OCH
 tyngre, *varje gång ni dyker upp så blir det knas*, slingra er iväg, *stick*
 SOFTADE OCH SNACKADE OM GUZAR, ALLTSÅ DET VAR
iväg, sjaas, och tyngre och tyngre så en gång fick han gå av
 INNAN JAG KÄNDE DIG. DÅ NÄR VI SATT DÄR SÅ BOLLEN
 tunnelbanan för att spy, han hade inte druckit, han hade inte ätit dåligt,

LA PÅ FETA LÅTEN MED LATIN KINGS OCH TOG UT
det var den där snigeln och den blev tyngre och tyngre.
HÖGTALAREN TILL BALKONGEN. (s.14)

5. Sammanfattning och slutsats

Nedan följer en redovisning över alla karaktäristiska drag i autentiskt multietniskt ungdomsspråk som återfinns i novellen.

- Ordförrådet innehåller lån från olika modersmål och engelskan.
- Expanderande drag påträffas i form av talspråkliga drag och inslag av slang (*nån/nåt, ciggen*).
- Könsord, svordomar, förstärkande och nedsättande ord, förolämpningar, s.k. ”machospråk” samt ungdomligt talspråk.
- *Ish*-ändelsen är frekvent förekommande och bidrar till att göra språket hemligt för utomstående.
- Ordföljdsavvikelser finns i både huvudsats och bisats. Att det sker variation i ordföljdsval är ytterligare ett belegg för autenticiteten.
- En typologiskt omarkerad eller förenklad syntax och morfologi, t.ex. utelämnningar av ord och ej avslutade meningar.
- Avvikande prepositionsbruk (förekommer även i inlärarespråk).
- Genusavvikelse (utrum i st. f. neutrum), vilket också är ett vanligt drag i inläraresvenska.
- Användning av *plus (att)* som konjunktion i st. f. *och*.
- Utelämnning av *att* som subjunktion och bisatsinledare.

Nedanstående språkdrag är enligt Källström (2003) och Kotsinas (1988, 1998) också karaktäristiska för multietniskt ungdomsspråk, men är inget jag har noterat i min analys:

- Avvikande tempus anses vara typiskt för varieteten, (t.ex. perfekt i st. f. preteritum). Starka verb böjs svagt (*bärde* i st. f. *bar*), vilket också förekommer i inlärarespråk hos både första- och andraspråksinlärare. Dessutom föreligger avsaknad av böjning, d.v.s. första konjugationens verb saknar *-de, arbeta* i st. f. *arbetade*.
- Avvikande komparation av adjektiv (*tungare* i st. f. *tyngre*) anses vara ett utmärkande drag och detta förekommer också i inlärarespråk hos både första- och andraspråksinlärare.
- Personligt pronomen i subjektsform i st. f. i objektsform (*hon* i st. f. *henne, han* i st. f. *honom*) samt

- possessivt pronomen i st. f. reflexivt possessivt pronomen (*hans* i. st. f. *sin*). De båda sistnämna exemplen är utmärkande också för vanligt talspråk.
- *Du* istället för *man*.
- Semantiska lexikala utvidgningar, exempelvis *gå* i st. f. *åka*. (Källström 2003, Kotsinas 1988:267–275, 1998:123, 147ff).

Analysen av novellen bekräftar att den till övervägande delen stämmer överens med autentiskt multietniskt ungdomsspråk. Bruket av avvikande rak ordföljd i huvudsats efter fundament som inte är subjekt överväger. Ordföljdsavvikelse anses vara ett av de språkdrag som främst utmärker multietniskt ungdomsspråk (Ganuzas 2008:137). Ganuzas forskning bör dock här beaktas. Hennes resultat angående ordföljdsbruk bland ungdomar i multietniska miljöer är överraskande. Hon upptäckte att avvikande rak ordföljd inte var så vanligt förekommande som tidigare antagits. Fördomar och förväntningar om icke-inversion har blivit en självuppfyllande profetia. Användning av avvikande rak ordföljd visar sig vara kontextuellt betingat och ett medvetet val för att signalera solidaritet och/eller avståndstagande. Enligt Ganuzas finns det inget som tyder på språkliga brister hos ungdomarna. I 2.9 omnämns särskilt en informant som, i påfallande hög grad, i sitt talspråk, använder icke-inversion som identitetsmarkör. I skrift visar han god behärskning av standardsvenskans regler.

Jag drar slutsatsen att Leiva Wenger vill illustrera multietniskt ungdomsspråk genom att överdriva bruket av icke-inversion. Författaren väljer således den mest iögonfallande avvikelsen för att belysa ungdomsvarianten. Det avvikande språkbruket markerar i första hand identitet och samhörighet, men belyser också motståndet mot standardsvenskan och allt vad detta språk representerar.

I novellen växlar Leiva Wenger mellan standardspråk och det multietniska ungdomsspråket för att uppnå en stilistisk effekt. Förmåga till anpassat tal efter kontext är karakteristiskt för talare av varianten. Genom variation och kodväxling skapas ett trovärdigt intryck. Den frekventa raka ordföljden tyder alltså inte, i sig, på multietniskt ungdomsspråk utan det är variationen i novellen som ger autenticitet.

6. Diskussion

Alejandro Leiva Wenger tecknar ett vemodigt porträtt av en identitetssökande pojke i kris. Författarens medvetna val av multietniskt ungdomsspråk speglar huvudpersonens vånda och kluvenhet. Parallellen till Khemiris roman *Ett öga rött* är uppenbar. Khemiris huvudperson vill rädda sin far från "svennefieringen", men fadern vill att både han och sonen ska försvenskas. Felipes mor i *Borta i tankar* resonerar likadant. Hon tvingar sonen att gå i den "fina svenska" skolan istället för Skärholmens gymnasium. Huvudpersonerna i Leiva Wengers noveller *Elixir* och *Borta i tankar* opponerar sig mot majoritetssamhället både med språket och med kriminella handlingar (Källström 2005:154f).

Leiva Wenger överdriver den avvikande ordföljden för att signalera både samhörighet och avståndstagande. Avvikande rak ordföljd är mest iögonfallande för utomstående och placerar talaren i facket ofullständig svenska. Omgivningens förväntningar på icke-inversion leder till att talarna överdriver bruket av avvikelser för att markera social och geografisk tillhörighet. Det är rimligt att man önskar identifiera sig med sin grupp och sitt ursprung (se avsnitt 2.10).

Språket har en avgörande betydelse för identiteten. Viljan att solidarisera sig med invandrare från förorten gör att många etniska svenska ungdomar också väljer att tala multietniskt ungdomsspråk i så stor omfattning att de blir tagna för invandrare. Några av dessa svenskfödda ungdomar kan betraktas som bidialektala (Kotsinas 98:155f).

Leiva Wenger menar att språket enar och särskiljer. Det multietniska ungdomsspråket är en överbryggare av etniska gränser samt ett uttryck för mångkulturell identitet. Oavsett modersmål, talar man ändå samma språk. Att tala multietniskt ungdomsspråk blir en betydelsefull identitetsmarkör. Leiva Wenger åskådliggör problematiken kring etnicitet och språkets betydelse för identitet.

Ganuzas (2008) forskning bekräftar det multietniska ungdomsspråkets roll som identitetsmarkör och sammanhållande funktion. Hennes forskningsresultat är anmärkningsvärda. Slutsatsen är att ungdomarna använder mindre ordföljdsvariation än förväntat. Detta visar på hur betydelsefullt valet av språkbruk är i samspelet människor emellan och språkets segregerande och sammanhållande funktion.

Det multietniska ungdomsspråket är ett hett diskussionsämne både bland språkvetare och bland folk i gemen. Det hörs både negativa och positiva åsikter i debatten. Språket anses av en del vara fattigt och torftigt. Åtskilliga människor ser varietetens som ett hot mot

standardspråket och jämställer den felaktigt med halvspråkighet och bristfällig språkbehärskning (Stroud 2004:336ff). Som en konsekvens av detta synsätt blir det multietniska ungdomsspråket en lågstatusmarkör. Denna syn från omvärlden gör att invandrare som avviker från standardsvenskan stigmatiseras. Det förekommer att föräldrar väljer att låta sina barn gå i skolor utanför förorten för att de ska exponeras för "riktig" svenska. Så gjorde Felipes mor. Även en del ungdomar föredrar att gå i "helsvenska" skolor för att lära sig tala "korrekt" svenska. Doggelito & Kotsinas (2004) menar att skälet till att det finns negativa uppfattningar om det multietniska ungdomsspråket är att det är nytt och känns främmande. Vi har inte samma känslomässiga nostalgiska bindningar till det som till våra gamla genuina dialekter (Doggelito & Kotsinas 2004:26).

Andersson (1985) menar att språket är ett användbart sorteringsinstrument. Språkets yttre form är, enligt honom, inte något mått på innehållsmässig kvalitet. Omgivningen kan lätt duperas av ett välpolerat språk. Många tror, dessvärre, att en person som inte talar perfekt svenska, eller som talar slang, också har brister i sitt modersmål och därför är halvspråkig. När vi kritiserar ett visst språkbruk hos en talare, kritiserar vi egentligen talaren själv och inte språket. Språkbruket är en del av personligheten. Ett på ytan fult språk, laddat med slang och svordomar, kan kamouflera ett värdefullt innehåll och tvärtom (Andersson 1985: 143ff, 196, 202f, 209, 235). Stroud menar att halvspråkighet har med *autenticiteten* hos invandrarnas svenska tal att göra, medan multietniskt ungdomsspråk handlar om *äganderätten* till språket (Stroud 2004:351).

Många positiva drag tillskrivs förortsslangen, exempelvis: fantasi, solidaritet, dynamik och innovation. Kreativiteten i det multietniska ungdomsspråket bidrar till att vi får en stilistisk variation i språket. Tack vare en hög språklig kompetens i standardsvenskan kan fantasifulla avvikelser skapas. Att många ungdomar besitter goda språkkunskaper vittnar bl. a. Fraurud & Bijvoet (2004) om. Det är inte ovanligt att ungdomar behärskar ett eller flera förstaspråk, engelska och andra minoritetsspråk (Fraurud & Bijvoet: 2004:402ff). Det har också visat sig att tvåspråkiga personer är mer kreativa än enspråkiga (Börestam & Huss 2001:64). Att vissa ungdomar behärskar att växla mellan standardsvenska och multietniskt ungdomsspråk tyder på god språkfärdighet (se avsnitt 2.5). Talarna vill antingen solidarisera sig med sin grupp, eller markera tillhörighet med det svenska majoritetssamhället. Antispråk och standardspråk kontrasterar mot varandra. Genom att göra språket hemligt för utomstående, bl. a genom

suffixändelsen *-ish*, skapas ytterligare polarisering (se vidare avsnitt 2.8, 2.11).

Att huvudpersonen Felipe behärskar korrekt svenska framgår tydligt, men han väljer, genom språket, att solidarisera sig med sin förort, kompisar och sina rötter. I min analys framgår hur Felipe anpassar sitt språk efter kontext och samtalspartner. Leiva Wenger väljer medvetet att återge det autentiska multietniska ungdomsspråk, som talas av invandrarungdomar i förorten, för att förmedla en sann bild av deras liv.

Exempel på svenska författare som skriver på dialekt för att markera identitet med plats och grupp är Sara Lidman och Torgny Lindgren. Leiva Wenger och Khemiri följer i deras spår och har bidragit till att det multietniska ungdomsspråkets status har ökat. De båda författarna är föregångare och med sina okonventionella språkliga regelbrott har de banat väg för efterföljare.

På senare tid har dialekternas status ökat i media. Från att vi, för inte så länge sedan, endast hörde rikssvenska, förekommer skiftande dialekter och brytningar i både radio och TV. Jag skulle välkomna en större acceptans till varieteter hos omgivningen. I förlängningen är min förhoppning att även det multietniska ungdomsspråket ska få erkännande som en av många varieteter, som berikar det svenska språket. En åttondel av Sveriges befolkning har invandrarbakgrund. Svenskarnas språk är svenska plus många minoritetsspråk och svenska varieteter som dialekter och multietniskt ungdomsspråk.

Från att tidigare främst ha hört multietniskt ungdomsspråk i hiphop- och raptexter har nu denna genre blivit etablerad. I *Borta i tankar* märks inspiration från denna musik, det ursprungliga forumet för multietniskt ungdomsspråk. Leiva Wenger har lånat titeln till sin novell från The Latin Kings raplåt *Borta i tankar* från debutalbumet *Välkommen till förorten* (1994). Direkta citat ur låten förekommer i novellen.

Det multietniska ungdomsspråket som tidigare bara talades av ungdomar i förorten blir mer och mer tillgängligt, vilket gör att det förlorar sin exklusivitet. Nya influenser från musik, media och populärkultur påverkar standardspråket. Ord med ursprung från multietniskt ungdomsspråk finns numera med i SAOL. Vad krävs närmast för att ett språk ska chockera?

7. Litteraturförteckning

- Andersson, Lars-Gunnar 1985. *Fult språk*. Stockholm: Carlssons Bokförlag.
- Andersson, Maria 2005. Språkliga medel – litterära möjligheter. En jämförelse mellan två noveller av A. Leiva Wenger. C-uppsats i svenska språket. Göteborg: Institutionen för svenska språket.
- Arnstad, Maria. Inte så hemlighärlig längre. *Språktidningen* 2008/1:59.
- Branner, Marie 2008. Transformer i gränsland. Jonas Hassen Khemiri lever i glappet mellan sanning och dikt. *Göteborg Posten: Två Dagar* 20080412, s. 7–9.
- Börestam, Ulla & Huss Leena 2001. *Språkliga möten*. Lund: Studentlitteratur.
- Doggelito, Dogge & Kotsinas, Ullabritt 2004. *Förortslang*. Stockholm: Norstedts ordbok.
- Ekberg, Lena. Bruket av *sån* i ungdomsspråk på mångspråkig grund. I: *Lekt och lärt*. Vänskrift till Jan Einarsson 2006. Växjö: Växjö University Press.
- Fraurud, Kari & Bijvoet, Ellen 2004. Multietniskt ungdomsspråk och andra varieteter av svenska i flerspråkiga miljöer. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, s. 389–417.
- Ganuz, Natalia 2008. *Syntactic Variation in the Swedish of Adolescents in Multilingual Urban Settings*. Stockholm: Centrum för tvåspråkighetsforskning, Stockholms universitet.
- Göransson, Eva 2004. Khemiriska – en beskrivning av språket i romanen *Ett öga rött* av Jonas Hassen Khemiri. C-uppsats i svenska språket. Göteborg: Institutionen för svenska språket.
- Hammarberg, Björn 2004. Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, s. 25–78.
- Kotsinas, Ullabritt 1988: Rinkebysvenska – en dialekt? I: Linell, Per, Adelswärd, Viveka, Nilsson, Torbjörn & Petterson Per A. (red.), *Svenskans beskrivning 16*. Linköpings Universitet, s.264–278.
- Kotsinas, Ullabritt 1998. *Ungdomsspråk*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Kotsinas, Ullabritt 2005. *Invandrarsvenska*. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- Källström, Roger 2003. Ett språkligt genombrott? I: *Texten framför*

- allt. Festskrift till Aina Lundqvist.* Göteborg: Institutionen för svenska språket, s. 94–102.
- Källström, Roger 2005. Litterärt språk på tvärs. I: De Geer, Boel & Malmbjer, Anna (red.), *Språk på tvärs. Rapport från ASLA:s höstsymposium Södertörn 11-12 november 2004.* (ASLA:s skriftserie 18.) Uppsala: ASLA, s.147–158.
- Leiva, Wenger, Alejandro 2001. *Till vår ära.* Stockholm: Albert Bonniers Förlag.
- Leiva Wenger, Alejandro 2008. Personligt mail.
- Norman, Birger 1976. *Utanikring.* Bjästa: CEWE/förlaget.
- Stroud, Cristopher 2004. Halvspråkighet och rinkebysvenska som språkideologiska begrepp. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle.* Lund: Studentlitteratur, s. 329–357.
- Tingbjörn, Gunnar 1994. *Svenska som andraspråk. Lärarbok 1.* Stockholm: Natur och Kultur och UR.

Bilaga

Förstärkningsord i form av expressiva gradadverbial och attribut

s. 10:	<i>fett grym</i>
s. 11:	<i>Din brorsa snackar fett med skit...</i>
s. 12:	<i>fett med shunar</i>
s. 13:	<i>FETA GREJERNA</i>
s. 14:	<i>FETT KUL, FETA LÅTEN, HON BLEV FETT LACK</i>
s. 15:	<i>FETA TAGSEN</i>
s. 15:	<i>fet flax</i>
s. 16:	<i>fett många</i>
s. 17:	<i>fett para</i>
s. 18:	<i>fett tråkig lektion</i>
s. 19:	<i>feta knasare</i>
s. 25:	<i>Du slåss fett med dåligt</i>
s. 12:	<i>Hon var värsta söt</i>
s. 13:	<i>Värsta knasarna vi var</i>
s. 18:	<i>värsta chans, Sen Jaime får värsta skrattanfall, värsta tönt,</i>
s. 19:	<i>VÄRSTA, MAMMAS DÖD DOM KNÄCKTE EY</i>

Multietniska slangord

Ord som finns i Doggelito & Kotsinas (2004)

		Betydelse
s. 10, 13,14, 20:	<i>Abou</i>	herregud!, wow, oj!
s. 13:	<i>aidi</i>	stick
s. 13	<i>AINA</i>	polisen
s. 19	<i>amchuck</i>	benämning på det kvinnliga könsorganet
s. 15:	<i>axa</i>	stick
s. 24	<i>banga</i>	vara rädd
s. 12:	<i>bangish</i>	dra sig ur
s. 23:	<i>baxa</i>	stjåla
s. 17, 21:	<i>baxare</i>	tjuvar
s. 16:	<i>baxish</i>	stjåla
s. 13, 16, 20:	<i>baza, bazat</i>	ha/haft samlag
s. 17, 21:	<i>beckna</i>	sälja
s. 17:	<i>benim</i>	jag
s. 11, 13, 14, 17, 18, 20, 21:	<i>ey</i>	hörru!
s. 23	<i>feja</i>	ansikte
s. 13:	<i>fick kuk</i>	fick stryk, åkte fast
s. 23:	<i>floos</i>	pengar
s. 23	<i>gittat</i>	stuckit
s. 15:	<i>gittish</i>	sticka iväg
s. 15:	<i>gris</i>	polis

s. 13, 14, 24:	<i>guz, guzar, guzen</i>	flicka, flickor, flickan
s. 19,11,14, 17,19, 21, 24:	<i>jao,</i>	OK
s. 14,18, 21	<i>keff</i>	dålig
s. 13:	<i>knasar</i>	strulpellar
s. 14:	<i>lack</i>	sur
s. 10, 12, 13, 14, 16-19, 26:	<i>len</i>	hörrudu, förstår du!
s. 17:	<i>orrar</i>	horor
s. 17	<i>para</i>	pengar
s. 20:	<i>partoos</i>	ha samlag
s. 10:	<i>pissa på</i>	strunta i
s. 10,11:	<i>re</i>	hörru, kompis
s. 15, 21:	<i>softish</i>	ta det lugnt
s. 10,11,14,18,20:	<i>shu, Shunon, shonnen</i>	kille, man
s. 9 & 15:	<i>Spela inte mangas</i>	spela inte Allan
s. 10	<i>spela inte bonanza</i>	Besserwisser
s. 11	<i>svenne</i>	svensk
s. 14,17:	<i>tagga</i>	gå, dra, sticka
s. 15:	<i>walla</i>	jag svär
s. 14:	<i>yo</i>	bra
s. 13:	<i>ZUTTADE</i>	röka hasch

Svordomar

s. 9, 19:	<i>Vem fan är din mamma?</i>
s. 14, 17, 20 & 24:	<i>mammas död du är</i>

Könsord

s. 9:	<i>den som fittar sig är ute, Ler ni, fittor?, Regler min kuk</i>
s. 10:	<i>Visst hora, visst, din hora</i>
s. 10:	<i>Käften hora, tror du jag är fitta.</i>
s. 12:	<i>era horor</i>
s. 13:	<i>horor, horor, horor</i>
s.14:	<i>SÅ HAN KNULLADE HELA VÅRBERG. PLUS HAN FUCKADE UPP NICOS STEREO</i>
s. 17:	<i>Och han tänker: fittor. Fittor, horor, orrar</i>
s. 19:	<i>Hundra meter min kuk, där höll du käften hora, där fick du kuk i munnen.</i>
s. 19:	<i>vem fitta</i>
s. 19:	<i>hora, amchuck, orre, mammaknullare</i>
s. 22:	<i>horor</i>
s. 23:	<i>din hora</i>
s. 24:	<i>Sug min kuk, jao.</i>

Ändelsen -ish

s. 11, s. 14:	<i>vad händish</i>
s. 12:	<i>bangish</i>
s. 15:	<i>gittish</i>
s. 15, s. 21:	<i>softish</i>
s. 16:	<i>baxish</i>

Fan som frågande pronomen

s. 9:	<i>Fan</i> har du bråttom för?
s. 10:	<i>fan</i> glör ni, <i>Fan</i> ljuger du för
s. 11:	<i>Fan</i> flinar du, <i>fan</i> är det jao
s. 24:	<i>Fan</i> säger du

Plus som konjunktion

s. 13:	<i>plus</i> jag hade
s. 14:	<i>PLUS</i> JAG BLEV LITE STOLT
s. 20:	<i>PLUS</i> JAG HÄNGDE INTE MED PÅ LEKTIONERNA
s. 21:	<i>plus</i> jag var sur på dej, <i>PLUS</i> DU BERÄTTADE INTE

Typ som adverb

s. 13:	<i>TYP</i> MEDANS ANDRA GICK OCH BAXADE
s. 14:	DOM HADE SKRIVIT <i>TYP</i> EN GREJ
s. 20:	PRATADE DATORER OCH <i>TYP</i> AKTIER
s. 21:	dom blir typ tvungna

Utelämnat infinitivmärke

s. 9:	<i>du kommer [-] få</i>
s. 12:	<i>låta bli [-] titta</i>
s. 14:	<i>alla kommer [-] vakna</i>
s. 17:	bara <i>ingen kommer [-] veta</i>
s. 19:	<i>annars du kommer [-] gråta</i>
s. 20:	<i>DU KOMMER [-] LÄRA DEJ</i>
s. 24:	<i>dom kommer [-] garva fett, dom kommer [-] säga</i>

Ej avslutade meningar

s. 9:	<i>Eh tjockis, jag säger pass på dina regler, utan det är bättre</i>
s. 16:	<i>tänk om hennes föräldrar.</i>
s. 17 & 19	<i>hur länge kommer vi vänta på att regnet?</i>

Utelämnat objekt/predikativ

- s. 12 *Är du rädd Fällan? Om du är [-] så kan du bangish nu*
s. 13 *ibland alla är [-]*
s. 14: *Felipe tänker, kanske dom var [-]*
s. 15: *TYCKER DU INTE OM [-]?*
s. 15: *Du hade säkert gillat [-].*
s. 16: *Ja, jag har [-].*
s. 17: *så hon skulle tro [-].*
s. 19: *PC? Nej han hade inte [-].*
s. 20: *jag sätter hundra på att du inte har [-]*
- s. 20: *DU TYCKTE SYND KANSKE.*
s. 20: *JAG TYCKTE OM [-] OCKSÅ,*
s. 20: *JAG GÖR FORTFARANDE [-]*
s. 20: *GÖR DU OCKSÅ [-]?*
s. 21: *ska du säga [-] till din pappa*
s. 21: *JAG VET, MEN JAG TRODDE [-], DIN FARSA TYCKTE INTE OM [-]*
s. 21 *JAG VET NU ALLA ÄR [-],*
s. 23: *Nico har också [-].*
s. 24: *Hon rörde vid min [-]*
s. 25: *Har du [-] va?*

Utelämnat verb

- s. 10: *[-] Käften nu!, [-] Käften båda två*
s. 12 *Okej nu [-] Jaimes tur*
s. 13 *Fällan, nu [-] din tur igen*
s. 19 *vem [-] fitta, vem [-] tönt nu?*
s. 22: *vad i helvete har du [-]*
s. 23: *Nico har också [-]*
s. 23: *var det jag som[-]*

Utelämnad konjunktion: och

- s. 15 *där folk sitter[-] röker*
s. 25 *hon står[-] tittar på oss*

Utelämnad preposition/partikel

- s. 10: *fan glori ni [-]*
s. 11: *viftar[-] kepsen*
s. 13: *Nico gräver[-] fickan*
s. 14: *fastnade på husen [-] flera veckor*
s. 14 *det var min hundpåse dom hade [-] bild i tidningen*
s. 15: *De låg [-] soffan*
s. 16: *Vi låg [-]hennes säng*

- s. 17: *Han letade [-] fickorna, försökte se allvarlig [-]*
 s. 19: *Jaime vet vad jag snackar[-]*
 s. 22: *Nico och Bollen ser trötta [-]*
 s. 24: *Jaime drar min [-] tröjkrage*
 s. 25: *tittar upp [-] himlen*

Avvikande preposition

- s. 15: vi kom in *i* perrongen.
 s. 20: OCH DU VILLE INTE KYSSA *FRAMFÖR* DINA
 KOMPISAR

Utelämnat subjunktion: att

- s.13: *det gör inte ont, inte ett piss, visa inte [-] det gör*
 s. 15: *VI VISSTE JU INTE [-] HON VAR HEMMA*
 s. 21: *JAG VET NU [-] ALLA ÄR (2 ggr)*
 s. 21: *DU BERÄTTADE INTE FÖR NÅN [-] VI VAR IHOP*

Avvikande genus

- s. 9: *en fågelfrö,*
 s. 9: Ciggen ligger där men ingen sträcker sej efter *dom*
 s. 12: Det är *ingen* svensk namn
 s. 24: *stängseln*
 s. 24: hans ansikte nära *min*

Avvikande adverb

- s. 10: Felipe undrar *hur* hans kinder inte spricker

Avvikande pronomen

- s. 14: *många folk*

Huvudsatsordföljd i bisats

- s. 12: En hundring på att mitt namn *finns inte* i din bok Julia.
 s. 16: tur vi *hann inte* göra nåt
 s. 18: Jag la på försiktigt så det *skulle inte* höras.
 s. 24: Hon ville gå nånstans där det *fanns inte* folk